

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 501/2024-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Dudíťša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **LINEA Property, s.r.o.**, Drieňová 34, Bratislava, IČO 31 322 247, zastúpenej Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B2-54Cb/124/2006 (pôvodne Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 54Cb/124/2006) (v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 363/2022-40 z 10. januára 2023) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B2-54Cb/124/2006 (pôvodne Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 54Cb/124/2006) (v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 363/2022-40 z 10. januára 2023) **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **500 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava III **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručitou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 2. októbra 2024 a prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu

č. k. IV. ÚS 501/2024-14 z 22. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava III (ďalej aj „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-54Cb/124/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie“) [pôvodne Okresného súdu Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 54Cb/124/2006]. Navrhuje v napadnutom konaní mestskému súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke ako žalovanej si žalobou na okresnom súde doručenou 2. marca 2006 žalobkyňa obchodná spoločnosť DUO TOP s.r.o., Zátiašie 12, Bratislava, IČO 31 319 131 (ďalej len „žalobkyňa“), uplatnila nárok na zaplatenie sumy 41 055,31 eur (1 236 832,30 SK) s príslušenstvom z titulu vykonania prác za rekonštrukciu nehnuteľnosti sťažovateľky.

3. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka zrekapitulovala priebeh súdneho konania až do vydania predchádzajúceho nálezu ústavného súdu v danej veci pod č. k. I. ÚS 363/2022-40 z 10. januára 2023 (ďalej len „nález ústavného súdu“), ktorým bolo konštatované porušenie jej práva na konanie bez zbytočných prietáhov a (v tom čase) okresnému súdu bol daný príkaz vo veci konať bez prietáhov. K procesným úkonom vykonaným po vydaní nálezu ústavného súdu poukázala na to, že okresný súd uznesením č. k. 54Cb/124/2006-684 z 26. januára 2023 vykonal opravu predchádzajúceho uznesenia o preddavku a následne bolo pojednávanie nariadené až na 23. apríl 2024. To však bolo odročené bez prejednania veci z dôvodu, že právny zástupca vypovedal žalobkyňu plnú moc. Na záver uviedla, že ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 26. septembra 2024, na ktorom mestský súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie v prospech sťažovateľky.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému konaniu namieta hlavne nečinnosť a čiastočne aj neefektívnu činnosť mestského súdu (resp. pred ním aj okresného súdu). Primárne argumentuje, že k odstráneniu prietáhov v napadnutom konaní nevedla ani jej predchádzajúca úspešne podaná ústavná sťažnosť, na základe ktorej bolo v náleze ústavného súdu prikázané (v tom čase) okresnému súdu, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov. Uviedla, že súd následne nedostatočne reagoval aj na to, keď žalobkyňa nezaplatila preddavok na trovy znaleckého dokazovania, a následne takmer 2 roky nenariadil pojednávanie. Zároveň podotkla, že vo veci ani nebolo potrebné vypracovávať ďalší znalecký posudok, pretože na základe rozhodnutia odvolacieho súdu (ktorým došlo k zrušeniu predchádzajúceho rozsudku okresného súdu) bolo prvoinštančnému súdu vytknuté to, že nevzal do úvahy závery už vypracovaného znaleckého posudku znaleckej organizácie. Poukázala aj na to, že podaním z 25. októbra 2023 sa bezúspešne domáhala urýchlenia napadnutého konania. Vo vzťahu k odročeniu pojednávania nariadeného na 23. apríl 2024 namietala, že postup súdu bol nesprávny, pretože nešlo o povinné právne zastúpenie a, navyše, advokát je povinný

aj po vypovedaní plnej moci vykonať neodkladné úkony. Tiež uviedla, že síce nešlo o skutkovo jednoduchú vec, ale od predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu nebolo potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr.404/2024 doručenom ústavnému súdu 20. novembra 2024 k procesným úkonom vykonaným zo strany súdu (okresného súdu a následne aj mestského súdu) uviedol, že po vydaní predchádzajúceho nálezu vo veci okresný súd vydal opravné uznesenie č. k. 54Cb/124/2006-684 z 26. januára 2023 [(ďalej len „opravné uznesenie z 26. januára 2023“)] k uzneseniu okresného súdu č. k. 54Cb/124/2006-679 zo 16. júna 2022], ktoré bolo 27. januára 2023 doručené právnomu zástupcovi žalobkyne. Dňa 30. októbra 2023 bola vec pridelená súčasnej zákonnej sudkyňi (po jej návrate z rodičovskej dovolenky) a 18. januára 2024 bolo nariadené pojednávanie na 23. apríl 2024 (predmetné pojednávanie bolo na žiadosť žalobkyne odročené na 26. september 2024). Na tomto pojednávaní bol následne vyhlásený rozsudok pre zmeškanie č. k. B2-54Cb/124/2006-719 z 26. septembra 2024 [ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá a bolo ním rozhodnuté o trovách konania (ďalej len „rozsudok z 26. septembra 2024“)], ktorý bol sporovým stranám doručený 22. októbra 2024, resp. 6. novembra 2024. V rámci argumentácie ďalej poukázal na to, že súčasnej zákonnej sudkyňi bolo s predmetnou vecou pridelených aj ďalších 310 nerozhodnutých vecí, aj nový nápad vecí a že v prípade napadnutého konania išlo o skutkovo (rozsiahlejšie dokazovanie a existencia viacerých znaleckých posudkov) aj právne zložitý spor. Podľa mestského súdu z chronológie úkonov vyplýva, že úkony boli vykonávané priebežne. Dodal, že v čase podania ústavnej sťažnosti bolo vo veci (neprávoplatne) rozhodnuté.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskom mestského súdu, ako aj s chronológiou úkonov v napadnutom konaní dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

7. Podstata argumentácie sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom mestského (resp. predtým okresného) súdu v napadnutom konaní je založená na tvrdení o jeho nečinnosti, ako aj neefektívnom postupe, a to najmä s poukazom na to, že v minulosti v tejto veci už ústavný súd konštatoval porušenie jej práva na konanie bez zbytočných prietáhov a súdu bol udelený príkaz konať bez prietáhov.

8. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona

č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v obchodnoprávných veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až § 29 Civilného sporového priadku v znení účinnom od 1. júna 2023 (ďalej len „CSP“) a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava II na Mestský súd Bratislava III.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 519/2023).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

11. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutom konaní došlo k vzniku prietáhov, či ich vznik bol spôsobený postupom mestského (resp. pôvodne okresného) súdu alebo na ich vznik mal vplyv aj postup sťažovateľky, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je rozhodovanie o uplatnenom finančnom nároku jednej zo sporových strán (v danom prípade z titulu vykonania prác za rekonštrukciu nehnuteľnosti), je v zásade možné považovať za bežne prejednanú agendu všeobecných súdov. V danom prípade však ústavný súd vzhliadol aj istú náročnosť, resp. zložitost' veci s poukazom na vykonané znalecké dokazovanie. Avšak v rámci posudzovaného napadnutého konania (po vydaní nálezu ústavného súdu) už v zásade k vykonávaniu ďalšieho dokazovania nedošlo, preto tento aspekt nebol v zásade spôsobilý ospravedlniť vznik prietáhov v napadnutom konaní.

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd na základe predloženej chronológie úkonov dospel k záveru, že na ťarchu sťažovateľky nie je možné pričítať žiadne prietahy, teda sa nijak nepričinila o vznik prietáhov v napadnutom konaní.

14. Tretím hodnotiacim kritériom je postup mestského (resp. pôvodne okresného) súdu. K tomu je potrebné v prvom rade zdôrazniť, že ústavný súd v prípade ústavných sťažností namietajúcich opakované prietahy v rámci súdneho konania, vo vzťahu k priebehu ktorého už predtým konštatoval existenciu zbytočných prietáhov, aj s poukazom na už raz daný príkaz všeobecnému súdu konať bez prietáhov, takéto ústavné sťažnosti posudzuje prísnejšie.

15. V postupe ako pôvodne okresného súdu, tak aj v súčasnosti mestského súdu v napadnutom konaní ústavný súd po zhodnotení jeho priebehu identifikoval primárne jeho nečinnosť. V tomto ohľade ústavný súd poukazuje na to, že súd bol v období od januára 2023 (konkrétne od vydania opravného uznesenia z 26. januára 2023) do januára 2024 (konkrétne do 18. januára 2024,

keď vydal predvolanie na pojednávanie nariadené na 23. apríl 2024) v zásade celý rok úplne nečinný. Už len táto skutočnosť (s prihliadnutím na už raz konštatované prietahy v konaní) podľa posúdenia ústavného súdu odôvodňuje opätovné konštatovanie vzniku zbytočných prietahov na strane konajúceho súdu. S poukazom na to, že predmetnú vec mal (v tomto období už mestský súd) vzhľadom na v minulosti vyslovené porušenie práv sťažovateľky zaradiť medzi prioritne vybavovanú agendu, sa javí aj jeho postup, keď ďalšie pojednávanie nariadil až na september 2024, ako nie celkom efektívny. Na strane druhej ústavný súd zohľadnil, že už v čase doručenia tejto ústavnej sťažnosti bol vyhlásený rozsudok z 26. septembra 2024, ktorý už bol medzičasom sporovým stranám aj doručený.

16. Zároveň ústavný súd k argumentácii mestského súdu, čo sa týka značného počtu zákonnej sudkyni pridelených ďalších nevybavených vecí, opakovane dáva do pozornosti, že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu spôsobené zlou organizáciou práce či v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdov. Po zhodnotení všetkých okolností prípadu preto ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté konanie trpí prietahmi. Prietahy idú primárne na vrub postupu mestského (pôvodne okresného) súdu, a to najmä v dôsledku jeho už uvedenej úplnej nečinnosti. V napadnutom konaní nepostupoval v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu (a to primárne po zohľadnení už raz konštatovaného porušenia práva sťažovateľky na konanie bez prietahov a ústavným súdom daného príkazu konať bez zbytočných prietahov).

17. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu a následne aj mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti už bol mestským súdom vydaný (a tiež aj sporovým stranám doručený) rozsudok z 26. septembra 2024, ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhoviel (bod 4 výroku nálezu).

19. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Požadovala priznanie zadosťučinenia vo výške 6 000 eur, čo odôvodňovala poukazom na predmet konania a najmä na opakovanú nečinnosť súdu (mestského a pred ním aj okresného) po tom, ako bolo v jej veci už raz ústavným súdom konštatované porušenie jej práva na konanie bez zbytočných prietahov.

20. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie

porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na tieto okolnosti. Prvou je zohľadnenie existencie ročnej úplnej nečinnosti súdu v zásade bezprostredne po tom, ako bol nálezom ústavného súdu daný príkaz na konanie bez prietáhov. Na druhej strane ústavný súd zohľadnil, že už v čase doručenia tejto ústavnej sťažnosti bol mestským súdom vyhlásený rozsudok z 26. septembra 2024 (rozsudok pre zmeškanie) a v súčasnej dobe je aj doručený, teda stav právnej neistoty sťažovateľky už pominul. Zohľadniac uvedené preto rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke v sume 500 eur (bod 2 výroku nálezu). V súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovet tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu).

23. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Celkovo sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 713,96 eur. Priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 142,79, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu